բոյսակերաձևառած էր հանրութեան համար — իւրածնոր եւ անրուժելի հիւանդութեան հետեւանք. իսկ հիմայ պեռներբուրգէն "Մշակի" եղած հեռագիր մը կը գուժէ Շահլամեանի "Ֆիզիքական մահն եւս։ Շահլամեան՝ երգչի մեծ հռչակ հանած էր։ "Նրա ձայնը՝ կրսէ "Մշակ" (թ. 91) հազուագիւտ ուժեղ եւ ախորժելի ձայներից էր, որ նախ հանգէս եկաւ մայր երկրում՝ Հայկական երգեցողութեան մէջ, ապա եւրոպական բարձ. եւ գժուար գործերի մէջ։ Շահլամեանի երգած մի երկու երգ նոտագրված են եւ հրատարակված, ինչպէս օրինակ, Զ-յ գոր ով ծանոթ երգը։" Շահլամեան ունի նաեւ յօդուածներ գրած "Մշակի" մէջ այլեւայլ խնդիրներու վրայ եւ մասնաւորապէս իւր մասնաճիւղին — երաժշտութեան եւ երգի։

3. Աբիբ Ցէվանեան †։ — Հայ գրականութիւնը Աբգար Ցովհաննէսեանի մահուամբ բաւական զգալի կորուստ մը կ'ունենայ։ Ոմանք զԱբգար Ցովհ. կը ճանչնան միայն "Փոքր" եւ "Արձագանք, թերթերէն, որոնց հետ սիրտ կապած է անոր անունը, սակայն Ա. Ցովհաննէսեանի գործունէութեան շրջանը միայն ասոնցմով չէր պարփակուիր։ Հանգուցեալն աշխատած է նաեւ այլեւայլ ասպարէզներու վրայ եւ այլեւայլ կերպով շատ ծառայութիւններ մատուցած է ազգին իբր խմբագիր, իբր ուսուցիչ, հոգաբարձու, վարիչ, անդամ եւ նախագահ այլեւայլ գրականներու եւ զանազան ընկերութեանց եւն։ Հայ ազգն եւ հայկական գրականութիւնն Եւրոպացւոց ծանօթացընելու գիտմամբ՝ ժամանակ մը ձեռնարկած էր — Armenische Bibliothek ընդհանուր տիտղոսով — շարք մը հայ երեւելի մատենագրաց գործերէն գերմ. թարգմանելու եւ հրատարակելու։ Նման բան մը փորձեց նաեւ վերջերս գաղ. լեզուաւ։ Ա. Ցովհ. գործակից էր նաեւ հայերէնագէտ Դր. Ֆինկի հրատարակած "Հանդէս հայագիտութեան" վաղամեռիկ թերթին։ Մեկ խօսքով՝ "Աբգար Ցովհաննէսեան արտայայտութիւնը — Տարող համառօտ խօսքի մը մէջ կ'ամփոփէ — նշանակում է մարմնացեալ եռանդ եւ անխոնջ աշխատանք՝ բազմաեռակ ասպարէզներում" (թ. 16)։

4. Մեսրոպ Ի Մաշտոց։ — "Մշակի" (թ. 84) մէջ Պ. Լէօի գրչէն ուշագրաւ քննադատական մը կայ "Ազգագրական Հանդիսի" վերջին գրքին վրայ, որ ի մէջ այլոց իրաւամբ անհիմն կը հատարի Ազգ. Հանդիսի խմբագրին այն կարծիքը՝ թէ այսօրուան "Մարմնոյ" շէնք Ս. Մեսրոպայ (Մաշտոց) բնական գիւղն է։ Պ. Լէօ կ'ըսէ. "Մենք նախ եւ առաջ չենք հասկանում, թէ ինչ միտք ունի վկայութեան կանչել Մովսէս Խորենացուն, քանի որ սա Մեսրոպի կենսագրութիւնը արտագրել է Կորիւնի աշխատութիւնից։... Ցայտնի է, որ Մեսրոպ անունը միայն խորենացին է գործածում, մինչդեռ Կորիւնը եւ Ղազար Փարպեցին հայոց տառերի գիւտի հեղինակին անուանում են Մաշտոց, այնպէս որ այժմ, երբ խորենացու պատմութիւնը այնքան կասկածելի է եղած, ամենքը լաւ են համաձայն գործածել Մաշտոց անունը։" Ա. մասին տես մեր կրօնակից եղբօր տրամիտ գիտողութիւնը հԱ. 1904, էջ 44, Դասն. 1։

5. Գրիգոր Նարեցի։ — Գողղեցի Հայերէնագէտ Պրոֆ. Ա. Մէյէ Journal Asiatique-ի մէջ (1903, Նոյ.-Դեկ. թուերէն արտատպ.) քննութիւն մը գրած է հայերէն գրքի մը հին ձեռագրած գրչութեան վրայ եւ հատուած մը՝ "Պարիսի Լեզուաբանական ընկերութեան Ցիշատակարանաց" մէջ՝ հայ. հոլովներուն գործածութեան մասին, որոնց վրայ մեզք ունինք ընդարձակ տեղեկութեան տալու մեր ընթերցողաց, եթէ ոչ ամբողջական թարգմանութիւնները։ Նոյնպէս թերթիս աշխատակից Դր. Բ. Խալաթեանցի Die iranische Heldensage bei den Armenier հետազօտութեան մասին, որ Zeitschrift des Vereines für Volkskunde in Berlin-ի այս տարուան 1. թուով սկսաւ հրատարակուիլ, եւ Դր. Ց. Թոփչեանի Die Anfänge des armenischen Mönchtums mit Quellenkritik աշխատութիւնն՝ որ ի թերթին ZK. (հատ. Իե. Պրակ. Ա) լոյս տեսաւ։

Ղ.Յ.Տ.Ի.Ս

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ — Քննութիւն եւ համեմատութիւն Եզնկայ նորագիւտ ձեռագրին. 161: — Նոնոսի մենութիւնը Դրիզոր Ատուռածաբանի հինգ ճառից. 165:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ — Նոիսաբնթուպոսյ մինչեւ դպրոցը — սառ՝ տէրութեան ձեռքն անցնիլը. 173:

Ցիկ. Մէօ՞ռիպէ Ց. Թորգամեան † (պատկերազարդ). 180:

ՀՆԱԽՕՍԱԿԱՆ — Հատորէն եւ հայերէն. 180:

ԼԵԶՈՒԱԳԱՆԱԿԱՆ — Ստուգաբանական հետազօտութիւնը. 184:

ԱՇԽԱՐԱԳՐԱԿԱՆ — Հայաստան, Քրդաստան եւ արեւմտեան Պարսկաստան Բաբելական-Ասորեստանեայ սեպագրերու համաձայն. 185:

ԱՑԼԵՏԱՑԼՔ

Դիտողութիւն մը. 188:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ. 188:

ԺԱՂՆԵԹՈՒՆՔ — 1. Դարձեալ հակական մարտաբաստութեան մասին: — 2. Շահլամեան †: — 3. Ազգար Ցովհաննեսեան †: — 4. Մէսրոպ թէ Մաշտոց: — 5. Գրական նորութիւններ. 191:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՂ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ

Ա. ԱԼԱԹԱԼԵԱՆ Վ. ՊԱՐԱՆՅ

ՎԻԵՆՆԱՅ, ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՏՊԱՐԱՆ

digitised by A.R.A.R.@